

A MAGYAR NYELV OSZTÁLYOZÁSÁNAK KÖVETELMÉNYEI A NEGYEDIK OSZTÁLYBAN

ÁLTALÁNOS TANTÁRGYI KOMPETENCIÁK

A tanuló alkalmazza a magyar nyelvi ismereteket és az irodalmi művek értelmezésének alapelveit; tiszteletben tartja az igényes nyelvhasználat szabályait, és a nyelvet kreatív módon alkalmazza a szóbeli és írásbeli kommunikáció során. Képes logikusan tagolt szóbeli és írásbeli szöveget alkotni; elsajátítja, hogyan kell olvasni, értelmezni, összevetni és értékelni a nemzeti és nemzetközi kulturális örökség tárházából válogatott olyan szépirodalmi és nem szépirodalmi jellegű szövegeket, amelyek életkorának megfelelnek; felfedezi az irodalmi művek és más művészeti alkotások kapcsolatát, képes az irodalmi műveket intermediális kontextusba helyezni; képessé válik irodalmi ízlése szerint kiválasztani olvasmányait, valamint megtanulja őrizni, ápolni és szeretni a magyar nyelvet.

Alapszint

Értelmesen beszél, tiszteletben tartja az igényes nyelvhasználat szabályait. Megbecsüli beszédpartnerét, és odafigyel rá. Egyszerű szóbeli vagy írásbeli szövegeket tud alkotni. Ismeri és készség szinten használja a kibővített magyar ábécé nyomtatott és írott betűit, valamint az írásjeleket, egyszerűbb példákban alkalmazni tudja a helyesírási alapelveket. Érthetően és folyékonyan olvas. Különböző céllal képes rövidebb, egyszerűbb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket olvasni és értelmezni. A nem szépirodalmi szövegből képes kikeresni és értékelni az alapinformációkat.

Felismeri a gyűlöletbeszédet mint negatív társadalmi jelenséget. Helyesen használja a mindennapi kommunikációban előforduló szavakat és kifejezéseket.

Ismeri az iskolai tanterv által kötelezően előírányzott irodalmi művek szerzőit. Különbséget tesz a szerzői alkotású irodalmi művek és a népköltészet között. Az iskolai olvasmányokban felismeri az epikai, lírai és drámai művek tematikai alapelemét.

Középszint

Élőszóban szabatosan fogalmazza meg a véleményét. Közepesen hosszú terjedelmű, de nem bonyolult szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek alapgondolatait és szerkezeti elemeit képes logikusan és kreatívan megalkotott, egyszerűbb szóbeli, illetve írásbeli szövegben értelmezni. Különböző céllal képes szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket olvasni, értelmezni. Világosan fejti ki az olvasott szövegről alkotott álláspontját.

Megkülönbözteti a magyar hangrendszer hangjait, a magyar nyelvrendszer néhány szófaját (ige, főnév, melléknév, számnév, névelő, személyes névmás, igekötő, névutó), szóelemeit (szótő, toldalék) és mondatfajtaikat, s beszédben és írásban alkalmazni tudja a tanterv által előírt nyelvtani szabályokat. Helyesen használja szókincsét, az általános iskolai képzés szintjének megfelelően.

Értelmezi az irodalmi szöveg szerkezetének kulcsfontosságú tényezőit, valamint annak tematikai, nyelvi és kompozíciós tulajdonságait. A tantervvel előírányzott irodalmi művek értelmezésekor alkalmazza az alapvető irodalmi szakkifejezéseket. Elemzi az irodalmi műben a kiragadott problémát, s az alapszöveg alapján képes érvekkel alátámasztani véleményét és álláspontját. Önállóan válogatja olvasmányait a gyermekirodalom és a korosztályának megfelelő irodalom köréből.

Haladó szint

Egyszerűbb szóbeli és írásbeli érvelő szöveget tud alkotni. Képes közepesen bonyolult szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket olvasni és kritikailag átgondolni.

A tanult mondatrészeket felismeri az egyszerű mondatban, és ágrajzot is készít. A nyelvet a kifejezési lehetőségek táráként használja.

Kritikai hozzáállással olvassa, értelmezi és értékeli az iskolai tanterv által kötelezően előírányzott, illetve választható irodalmi műveket. Az irodalmi műben képes önállóan meglátni a problémákat. Összefüggésében értelmezi az irodalom és más művészetek kapcsolatát. Megérti a művek közötti intermediális kapcsolatokat. Olvassa és értelmezi az egyszerűbb nem lineáris szövegeket.

SPECIÁLIS TANTÁRGYI KOMPETENCIÁK

Magyar nyelv és kommunikációs kultúra

Alapszint

Érti, mi a nyelv, becsüli saját anyanyelvét, és tiszteletben tartja a többi nyelvet is. Felismeri a gyűlöletbeszédet mint negatív társadalmi jelenséget. A hangok, szóelemek és mondatfajták létrehozásakor alkalmazza a nyelvi normát. Helyesen használja a mindennapi kommunikációban

előforduló szavakat és kifejezéseket. Érthetően, szabatosan beszél, és figyelmesen, tisztelettel hallgatja beszédpartnerét. Egyszerű szóbeli vagy írásbeli szöveget tud alkotni valamely irodalmi mű keltette élményéről, illetve a mindennapi életből merített témákról. Ismeri és használja a kibővített magyar ábécé nyomtatott és írott betűit, valamint a tanult írásjeleket. Egyszerűbb példákban alkalmazni tudja a helyesírási alapelveket.

Középszint

Megkülönbözteti a magyar hangrendszer hangjait, a magyar nyelvrendszer néhány szófaját (ige, főnév, melléknév, számnév, névelő, személyes névmás, igekötő, névutó), szóelemeit (szótő, toldalék) és mondatfajtaikat, s beszédben és írásban alkalmazni tudja a tanult nyelvtani szabályokat. Helyesen használja szókincsét életkorának megfelelően. Használja a szótárakat, kézikönyveket és enciklopédiákat. Képes tájékozódni a különböző dokumentumtípusokban (hagyományos és elektronikus ismerethordozók), tömegkommunikációs és hálózaton elérhető forrásokban. Érthetően megfogalmazza a véleményét. Szövegértelmezése során logikus és jól szerkesztett, közepesen összetett szóbeli vagy írásbeli szöveget képes létrehozni.

Haladó szint

A különféle közlési helyzetekben felismeri a kódváltás jelenségét, s maga is képessé válik a kommunikációs magatartás tudatos stratégiáinak kialakítására. A magyar nyelv hangállományáról, a szófajokról és alkategóriáikról, a szóelemekről, valamint a mondatfajtaikról tanultakat beszédben és írásban egyaránt alkalmazni tudja. Kialakul az igénye a szókincs folyamatos bővítése iránt. Egyszerűbb érvelő szöveget tud alkotni. Következetesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat és alapelveket. Szövegalkotáskor alkalmazza az e-dokumentumok előállításának alapvető szabályait.

Irodalom

Alapszint

Érthetően és folyékonyan olvas. Különböző céllal képes a tanterv által előírt irányzott rövidebb, egyszerűbb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket olvasni, megérteni és saját szavaival elmondani. Képes röviden leírni valamely irodalmi mű által kiváltott olvasmányélményét, és a nem szépirodalmi szövegekből kiemelni a kért információkat. Ismeri a tantervben előírt irányzott irodalmi művek szerzőit. Megkülönbözteti a szóbeli és a szerzői irodalmat. Az iskolai olvasmányokban felismeri az epikai, lírai és drámai művek tematikai alapelemeit. Benyomásait és következtetéseit a szépirodalmi vagy nem szépirodalmi szövegből vett egyszerűbb példákkal támasztja alá.

Középszint

Képes a tanterv által kötelezően előírt irányzott közepesen hosszú terjedelmű, de nem bonyolult szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket értelmezni. Ismeri a tanult irodalmi szakkifejezéseket, és helyesen alkalmazza őket. Önállóan elemzi az irodalmi szövegben a kiválasztott problémát, és érvekkel tudja alátámasztani véleményét. Ismeri az alapvető olvasási stratégiákat, és a tipikus olvasási helyzetekben alkalmazza is őket. Egyértelműen állást foglal az olvasott szöveg kapcsán. Önállóan válogatja olvasmányait a gyermekirodalom és a korosztályának megfelelő irodalom köréből. Olvasói és nézői érdeklődést tanúsít (pl. szívesen jár könyvtárba, színházba, moziba, él a világháló nyújtotta multimediális lehetőségekkel stb.).

Haladó szint

Élményszerűen és kritikai szemléletmóddal olvas, értelmez és értékkel közepesen összetett irodalmi és nem szépirodalmi szövegeket, az előírt irányzott tantervi követelményekkel összhangban. Önállóan fedezi fel és elemzi az irodalmi szövegekben található problémákat. Az értelmezett irodalmi mű kiválasztott tematikai jellemzőit összeveti más művek megfelelő jegyeivel. Összefüggésében értelmezi az irodalom és más művészetek kapcsolatát. Megérti a művek közötti intermediális kapcsolatokat. Az irodalmi szöveggel kapcsolatos megítélését érvekkel támasztja alá. Az olvasási feladatnak megfelelő olvasási stratégiákat alkalmazza. Tud ajánlani irodalmi művet, s meg is tudja indokolni választását. Szeretetet és megbecsülést tanúsít a nemzeti kultúra, irodalom és egyéb értékek, valamint más népek kultúrája iránt.

Az egyéni különbségek méltányolása az osztályzás folyamán

Az osztályzás a tanuló képességeinek, jártasságának és ügyességének méltányolásával történik.

A kivételes képességekkel rendelkező tanulót, akinek oktatását, nevelését az egyéni fejlesztési tervhez igazították és ezzel a tervvel gazdagították, a megvalósított célok és kimenetek, értékelési szabványok, valamint tevékenysége alapján osztályozzák.

Szociális gondok, fejlődési zavarok, rokkantság vagy más okok miatt tanulási nehézségekkel küzdő tanulót, aki kiegészítő támogatást igényel az oktatásban, nevelésben, az egyéni terv illetve az egyéni fejlesztési terv teljesítése folyamán megvalósított célok és értékelési szabványok alapján osztályozzák.

A tanulót, akinek az oktatásához, neveléséhez szükséges adaptálni a munka módját, helyiséget és a feltételeket, a tevékenysége, a teljesített célok szintje és az előírt értékelési szabványok alapján osztályozzák, oly módon, hogy a nyelvi, motorikai és hallási képességeit, valamint más specifikus nehézségeit figyelembe veszik.

A tanulót, akinek az oktatásához, neveléséhez szükséges adaptálni és megváltoztatni a tartalmakat, valamint az oktatói-nevelői munka kimenetelét, a tevékenysége, az adaptált célok teljesített szintje és az oktatói-nevelői munka kimenetele alapján osztályozzák.

Annak a tanulónak az egyéni fejlesztési tervét módosítják, akinek oktatása, nevelése az egyéni fejlesztési terv alapján történik, de nem teljesíti az adaptált célok és oktató-nevelő munka szerinti követelményeket.

Az osztályzás módja és célja

A munka további tervezése és a tanulók további előmenetele végett, a tanár a tanév elején felméri a tanulók kompetenciáinak fejlettségi szintjét egy adott ágazat, tantárgy, modul vagy a jelen tanév tanítási folyamatra jelentős téma keretein belül (a továbbiakban: kezdeti értékelés).

A kezdeti értékelés eredményeit nem osztályozzák számbelileg, de a tanuló válaszinformációt kap a teljesítményéről.

A kezdeti értékelés eredményeit adatként kezelik a tanítás-tanulás keretében történő iskolai munka fejlesztése érdekében.

Az osztályzás tárgya és fajtái

1. A formatív osztályzás, a lényeges adatok állandó és tervszerű beszerzése a tanulók előmeneteléről, az előírt kimenetek és célok elsajátításáról és a kompetenciák fejlettségi szintjének megvalósításáról. A tanítási-tanulási folyamat szerves része és válaszinformációt tartalmaz a tanár számára a tanulási folyamat további tervezéséhez, javaslatot tartalmaz a tanulók további előmeneteléhez, és a tanár pedagógiai dokumentációjában nyilvántartott.

2. Számbeli osztályozás : (kitűnő-5, jeles-4, jó-3, elégséges-2, elégtelen-1)

Az osztályzat kifejezi:

- 1) a célok megvalósítását, valamint az előírt, illetve alkalmazott értékelési szabványokat, a megvalósított kimeneteket és a kompetenciák fejlettségi szintjét a tantárgyi program elsajátítása folyamán,
- 2) a tanulók tevékenységét az oktatásban,
- 3) az előző időszakhoz viszonyított előmenetelt,
- 4) a tanuló további fejlődéséhez való utasítását.

A számbeli osztályzás mércéi

ELÉGTELEN (1) OSZTÁLYZATOT KAP AZ A TANULÓ, aki nem teljesíti az elégséges (2) osztályzatra vonatkozó mércéket, és nem mutat érdeklődést a tanulási folyamat, vagy az előmenetel iránt.

ELÉGSÉGES (2) OSZTÁLYZATOT KAP AZ A TANULÓ, AKI:

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK:

- 1) ismeri és megérti az alapfogalmakat és információkat, és a megadott mérce alapján összeköti őket;
- 2) elsajátította a megfelelő terminológiát;
- 3) egyenesen következtet konkrét példával való összehasonlítás és hasonlóság alapján;
- 4) képes álláspontot választani és kifejezni;
- 5) megfelelő folyamatot és eljárást alkalmaz az egyszerű problémahelyzetek megoldásában ismert kontextusban;
- 6) kizárólagos megkérésre elvégzi az odaítélt feladatokat a csoport többi tagja segédletével; megbecsüli a csoport tagjait és az ötletek sokszínűségét;
- 7) megtervezi és megszervezi a rövidtávú tevékenységeket, a megadott feltételek és források alapján;
- 8) időnként érdeklődik a tanulási folyamat iránt, állandó követéssel megvalósítja az előmenetelre vonatkozó javaslatokat.

NYELVI ISMERETEK

**A TANULÓ NAGYOBB SEGÍTSÉGGEL MEGVALÓSÍTTJA A KÖVETKEZŐ
A TANULÁSI KIMENETELEKET :**

- A felkiáltó, felszólító és óhajtó mondatokat felismeri a szóbeli és írott szövegekben, megfelelő módon használja őket szóban és írásban.
- Felismeri és megkülönbözteti az igeidőket és -módokat.
- Az igeidőket és igemódokat funkciójuk szerint használja beszédben és írásban.
- Az igekötőket szerepük és írásmódjuk tekintetében megfigyeli, és helyesen, tudatosan alkalmazza őket.
- A szavakat szerkezetük és jelentésük alapján osztályozza, jelentésük szerint használja a rokon értelmű, a többjelentésű, az azonos alakú és az ellentétes jelentésű szavakat. A szóalkotás különböző módjait felismeri és alkalmazza.
- A főnév fajtáit csoportosítja, megnevezi.
- A tulajdonnevek csoportjait egymástól megkülönbözteti.
- A névutókat felismeri és használja.
- A határozott és határozatlan számnevet, illetve a számnevek fajtáit felismeri és megfelelően használja.
- A melléknév szerepét felismeri a nyelvhasználatban.
- A névmásokat (személyes, mutató, kérdő) alkalmazza a beszédben, megérti a szövegben.
- A helyesírási szabályokat alkalmazza különböző írástevékenységekben: különböző igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék esetében; felszólítást kifejező igealakok esetében; igekötős igék esetében; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek esetében; ragos névszók esetében; névutós szerkezetek esetében; betűvel írt számnevek, a keltezés többféle formájának esetében.

ÉRTÉKELÉSI SZABVÁNYOK -STANDARDOK

NYELVI ISMERETEK részterületein a tanuló:

1MNY.1.1.1. Érti, mi a nyelv; becsüli, ápolja, szereti saját anyanyelvét, és tiszteletben tartja a többi nyelvet. Felismeri a gyűlöletbeszédet mint negatív társadalmi jelenséget, tudatában van a nyelvi tolerancia fontosságának. Ismeri az ábécét, fel tudja sorolni a magán- és mássalhangzókat. Ismeri a szótagolás és az elválasztás szabályait. Alkalmazza a mondatkezdő nagybetűt és a mondatvégi írásjeleket (pont, kérdőjel).

1MNY.1.1.2. A szófajok közül felismeri és megnevezi az igét, főnevet, melléknevet. Képes a következő tulajdonnevek helyes írásmódjára: személynév, állatnév, helységnév, az iskola neve. Képes a főnevek egyes és többes számának megkülönböztetésére.

1MNY.1.1.3. Felismeri és megnevezi a mondatfajtákat a beszélő szándéka szerint (kijelentő, kérdő, felkiáltó).

1MNY.1.1.4. Ismeri és helyesen használja az olvasmányában fellelhető és a mindennapi kommunikációs helyzetekben előforduló (életkorának megfelelő) szavakat és kifejezéseket.

IRODALOM

A TANULÓ NAGYOBB SEGÍTSÉGGEL MEGVALÓSÍTJA A KÖVETKEZŐ

A TANULÁSI KIMENETELEKET :

- ismeri és felismeri a szöveg és a könyv részeit, szerkezeti egységeit;
- elkülöníti a lényeges és kevésbé lényeges információkat;
- felismeri a szöveg átvitt értelmét;
- felismeri a szövegben a cselekménymozzanatok összefüggéseit és az eseménymozzanatok időrendjét;
- meghatározza a szépirodalmi szövegek szereplőinek jellemét, rendszerét, egymáshoz való viszonyát;
- képes a szereplők tetteinek és magatartásformáinak értelmezésére az adott szövegre hivatkozva;
- felismeri a szövegen belüli ok-okozati összefüggéseket, előzményeket és következményeket;
- az irodalmi műben képes önállóan meglátni a problémákat;
- véleményezi a szöveghez kapcsolódó illusztráció-válogatást;
- különbséget tesz a leíró és elbeszélő közlésmód között, felismeri a párbeszédet;
- megkülönbözteti a prózát és a verset;
- felismeri a verssort, a versszakot és a rímet;
- megérti a szépirodalmi szövegekben az alakzatok szerepét (hasonlat, megszemélyesítés);
- az irodalmi műveket össze tudja hasonlítani műfajuk és témájuk alapján;
- felfedezi az irodalmi művek és más művészeti alkotások kapcsolatát;
- képes a különböző jelrendszerek segítségével megjelenített információk befogadására (pl. szöveg, táblázat, grafikon stb.);
- értelmezi az egyszerűbb nem lineáris szövegeket,
- ismeri az alapvető olvasási stratégiákat;
- meghatározza a következő népi-kisepikai műfajokat: mondóka, közmondás, találós kérdés, szöveges népi gyermekjáték.

ÉRTÉKELÉSI SZABVÁNYOK -STANDARDOK

Az IRODALMI ISMERETEK részterületein a tanuló:

1MNY.1.2.1. Felismeri a tantervben előírt alapművek címét és szerzőjét; felismeri az irodalmi mű jellemző vonásait, meghatározza az irodalmi mű témáját és szereplőit, összefoglalja a cselekményt. Felismeri és megkülönbözteti a prózai és verses formákat. Megkülönbözteti a népköltészetet a műköltészettől, a szépirodalmi szöveget a nem szépirodalmi szövegektől. Meg tudja különböztetni a fikciót és a valóságot.

1MNY.1.2.2. Különbséget tesz az elbeszélés, a leírás és a dialógus között. Meg tudja állapítani a cselekmény helyét és idejét. Felismeri az idézetet. Felismeri a hasonlatot, megszemélyesítést, ismétlést.

1MNY.1.2.3. Felismeri és értelmezi a tanterv által kötelezően előírányzott egyszerű szövegek konfliktushelyzeteit, a hősök jellemvonásait.

MNY.1.2.4. A szépirodalmi művek tudatos, igényes olvasója. Szövegösszefüggésben értelmezi a szövegek vizuális környezetét (illusztráció, ábra; képolvasás). Tiszteli a nemzeti irodalom és kultúra hagyományait.

NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA

A TANULÓ NAGYOBB SEGÍTSÉGGEL MEGVALÓSÍTTJA A KÖVETKEZŐ A TANULÁSI KIMENETELEKET :

- alkalmazza az alapvető szóbeli és írásbeli kifejezőmódot: tartalom elmondásakor, elbeszéléskor és leíráskor;
- tud vázlatot írni, szükség esetén azt megváltoztatni és tartalmilag átszerkeszteni a szöveget;
- alkalmazza az azonos és a rokon értelmű, valamint az ellentétes jelentésű szavakat;
- felismeri a mindennapi szóhasználatban a szavak, közmondások, szólások jelentését;
- a lineáris és nem lineáris szövegben megtalálja az információkat, és azok alapján következtetéseket von le;
- ismeri az anyaggyűjtés módjait (megfigyelés, emlékezés, képzelet és olvasás);
- elbeszélő fogalmazást vagy leírást tud készíteni;
- képeslapot, üdvözlőlapot fogalmaz meg;
- tud magánlevelet írni és megcímezni;
- leírást készít tárgyról, növényről, állatról és személyről;
- kifejezőmódját a kommunikációs helyzetnek (formális és nem formális) megfelelően választja meg;

ÉRTÉKELÉSI SZABVÁNYOK –STANDARDOK

A NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA részterületein a tanuló:

A NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA részterületein a tanuló:

1MNY.1.3.1. Alapszintű kommunikációs kultúrával rendelkezik (törekszik kulturáltan kifejezni gondolatait, megbecsüli beszédpartnerét, odafigyel rá, tiszteletben tartja mások véleményét). Értelmes és szabatos beszédre, helyes artikulációra törekszik. Érthetően és folyékonyan olvas hangosan szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket. Képes rövid, egyszerű, nem szépirodalmi szöveg összefoglalására. Képes figyelemmel követni és megérteni egyszerűbb előadásokat (pl. színielőadás, mesemondás, szavalóverseny stb.).

1MNY.1.3.2. Egyszerű szerkezetű szóbeli vagy írásbeli szövegeket tud alkotni. Képes egyszerű szöveget alkotni szóban vagy írásban, amelyben valamely irodalmi élményét írja le, vagy egy valós, hétköznapi témát fejt ki. Képes üdvözetek (születésnap, karácsony, húsvét stb.), meghívók (évforduló, buli stb.) megírására. Rövid üzenetek írására képes (pl. hova távozott, hol van, miért késik, miért hiányzik stb.).

1MNY.1.3.3. Ismeri és használja a kibővített magyar ábécé nyomtatott és írott betűit, valamint a tanult írásjeleket. Értelmes, nyelvtanilag helyes mondatokat alkot. Írásban tudja a szöveget tagolni (cím, bekezdések) és makroszerkezeti egységekre osztani (bevezetés, tárgyalás, befejezés).

1MNY.1.3.4. Képes rövidebb, egyszerűbb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket (pl. ismeretterjesztő szövegeket) olvasni és saját szavaival elmondani. Képes az olvasási alapstratégiákat alkalmazni (pl. hangos olvasás, néma olvasás) lineáris szövegekre.

1MNY.1.3.5. Eljut az egyszerűbb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek megértéséig. Képes nyelviileg kifejtett információkat kiszűrni a szövegből. Képes az alapinformációk összehasonlítására két rövid, egyszerű szövegben. Képes kritikus hozzáállással átgondolni egy rövid, egyszerű szépirodalmi vagy nem szépirodalmi szöveget (pl. tetszik-e neki a szöveg, érdekesnek/szokatlannak találja-e, nehézséget okoz-e az olvasása stb.).

1MNY.1.3.6. Eligazodik a (z iskolai) könyvtár tér- és állományszerkezetében, ismeri a könyvtárak alapszolgáltatásait, használatuk szabályait, tud könyvet kölcsönözni. Megkülönbözteti a nyomtatott és elektronikus információforrásokat. Az információszerzés érdekében használja a tartalommutatókat. Érdeklődésének megfelelően kulturális eseményeket látogat.

JÓ (3) OSZTÁLYZATOT KAP AZ A TANULÓ, AKI:

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK:

- 1) megérti és önállóan magyarázza az alapfogalmakat és a közöttük lévő kapcsolatokat;
- 2) különböző adattípusokat rendszerez alapkategóriákba a megadott mérce alapján;
- 3) meg tudja fogalmazni álláspontját, értékel és döntést hoz, meg tudja magyarázni, hogyan jutott a következtetésekig;
- 4) megfelelő folyamatot és eljárást választ és alkalmaz a problémahelyzetek megoldásában ismert kontextusban;
- 5) a követelményekkel megfelelően és világosan mondja el a konkrét tartalmakat (szóban, írásban, vizuálisan, gyakorlati, képzőművészeti és más módon), beleértve az információs technológiák használatát is;
- 6) önállóan végez rutinos munkafeladatokat szabványosított folyamatok alapján, felszerelést használ a biztonsági követelményekkel, valamint az egészség és környezet megóvásával összhangban.
- 7) az odaítélt feladatokat, a célokkal, kívánatos produktumokkal és a csoporton belüli tervezett munka ütemével összhangban végzi el; megbecsüli a csoport tagjait és az ötletek sokszínűségét;
- 8) megtervezi és megszervezi a rövidtávú tevékenységeket, meghatározza a szükséges időt és forrásokat;
- 9) érdeklődést mutat ki a tanulási folyamat iránt, tekintetbe veszi az előmenetelre vonatkozó javaslatokat és részben megvalósítja ezeket.

NYELVI ISMERETEK

TANULÓ KISEBB SEGÍTSÉGGEL MEGVALÓSÍTTJA A KÖVETKEZŐ A TANULÁSI KIMENETELEKET :

- A felkiáltó, felszólító és óhajtó mondatokat felismeri a szóbeli és írott szövegekben, megfelelő módon használja őket szóban és írásban.
- Felismeri és megkülönbözteti az igeidőket és -módokat.

- Az igeidőket és igemódokat funkciójuk szerint használja beszédben és írásban.
- Az igeekötőket szerepük és írásmódjuk tekintetében megfigyeli, és helyesen, tudatosan alkalmazza őket.
- A szavakat szerkezetük és jelentésük alapján osztályozza, jelentésük szerint használja a rokon értelmű, a többjelentésű, az azonos alakú és az ellentétes jelentésű szavakat. A szóalkotás különböző módjait felismeri és alkalmazza.
- A főnév fajtáit csoportosítja, megnevezi.
- A tulajdonnevek csoportjait egymástól megkülönbözteti.
- A névutókat felismeri és használja.
- A határozott és határozatlan számnevet, illetve a számnevek fajtáit felismeri és megfelelően használja.
- A melléknév szerepét felismeri a nyelvhasználatban.
- A névmásokat (személyes, mutató, kérdő) alkalmazza a beszédben, megérti a szövegben.
- A helyesírási szabályokat alkalmazza különböző írástevékenységekben: különböző igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék esetében; felszólítást kifejező igealakok esetében; igeekötős igék esetében; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek esetében; ragos névszók esetében; névutós szerkezetek esetében; betűvel írt számnevek, a keltezés többféle formájának esetében.

ÉRTÉKELÉSI SZABVÁNYOK -STANDARDOK

NYELVI ISMERETEK részterületein a tanuló:

ALAPSZINT

Az alábbi meghatározások a tanulók mindhárom képzési területen elsajátított **alapszintű** tudására/ismereteire és készségeire vonatkoznak.

A **NYELVI ISMERETEK** részterületein a tanuló:

1MNY.1.1.1. Érti, mi a nyelv; becsüli, ápolja, szereti saját anyanyelvét, és tiszteletben tartja a többi nyelvet. Felismeri a gyűlöletbeszédet mint negatív társadalmi jelenséget, tudatában van a nyelvi tolerancia fontosságának. Ismeri az ábécét, fel tudja sorolni a magán- és mássalhangzókat. Ismeri a betűrendbe sorolás, a szótagolás és az elválasztás szabályait. Alkalmazza a mondatkezdő nagybetűt és a mondatvégi írásjeleket (pont, kérdőjel és felkiáltójel), valamint felsorolásnál a vesszőt.

1MNY.1.1.2. Felismeri az egyszerű és az összetett szavakat. A szófajok közül felismeri és megnevezi az igt, főnevet, melléknevet, számnevet, a névelőt, a személyes névmást, az igeekötőt és a névutót. Képes a következő tulajdonnevek helyes írásmódjára: személynév, állatnév, helységnév, az iskola neve. Ismeri az igeidőket, felismeri az ige személyét és számát, képes a főnevek egyes és többes számának megkülönböztetésére. Felismeri és megnevezi a szóelemeket (szótő, toldalék).

1MNY.1.1.3. Felismeri és megnevezi a mondatfajtákat a beszélő szándéka szerint (kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító, óhajtó). Mondatelemzéskor felismeri a következő mondatrészeket: állítmány, alany, tárgy.

1MNY.1.1.4. Jelentéstani szempontból felismeri az egyjelentésű és többjelentésű szavakat. Ismeri és helyesen használja az olvasmányaiiban fellelhető és a mindennapi kommunikációs helyzetekben előforduló (életkorának megfelelő) szavakat és kifejezéseket. A (hivatalos vagy kötetlen) közlési szándéknak megfelelő szókinccset használja.

IRODALOM

A TANULÓ KISEBB SEGÍTSÉGGEL MEGVALÓSÍTTJA A KÖVETKEZŐ A TANULÁSI KIMENETELEKET :

- ismeri és felismeri a szöveg és a könyv részeit, szerkezeti egységeit;
- elkülöníti a lényeges és kevésbé lényeges információkat;
- felismeri a szöveg átvitt értelmét;
- felismeri a szövegben a cselekménymozzanatok összefüggéseit és az eseménymozzanatok időrendjét;
- meghatározza a szépirodalmi szövegek szereplőinek jellemét, rendszerét, egymáshoz való viszonyát;
- képes a szereplők tetteinek és magatartásformáinak értelmezésére az adott szövegre hivatkozva;
- felismeri a szövegen belüli ok-okozati összefüggéseket, előzményeket és következményeket;
- az irodalmi műben képes önállóan meglátni a problémákat;
- véleményezi a szöveghez kapcsolódó illusztráció-válogatást;
- különbséget tesz a leíró és elbeszélő közlésmód között, felismeri a párbeszédet;
- megkülönbözteti a prózát és a verset;
- felismeri a verssort, a versszakot és a rímet;
- megérti a szépirodalmi szövegekben az alakzatok szerepét (hasonlat, megszemélyesítés);
- az irodalmi műveket össze tudja hasonlítani műfajuk és témájuk alapján;
- felfedezi az irodalmi művek és más művészeti alkotások kapcsolatát;
- képes a különböző jelrendszerek segítségével megjelenített információk befogadására (pl. szöveg, táblázat, grafikon stb.);
- értelmezi az egyszerűbb nem lineáris szövegeket,
- ismeri az alapvető olvasási stratégiákat;
- meghatározza a következő népi-kisepikai műfajokat: mondóka, közmondás, találós kérdés, szöveges népi gyermekjáték.

ÉRTÉKELÉSI SZABVÁNYOK -STANDARDOK

Az IRODALMI ISMERETEK részterületein a tanuló:

ALAPSZINT

Az IRODALMI ISMERETEK részterületein a tanuló:

1MNY.1.2.1. Felismeri a tantervben előírt alpművek címét és szerzőjét; felismeri az irodalmi mű jellemző vonásait, meghatározza az irodalmi mű témáját és szereplőit, összefoglalja a cselekményt. Felismeri és megkülönbözteti a prózai és verses formákat. Megkülönbözteti a népköltészetet a műköltészettől, a szépirodalmi szöveget a nem szépirodalmi szövegektől. Meg tudja különböztetni a fikciót és a valóságot.

1MNY.1.2.2. Különbséget tesz az elbeszélés, a leírás és a dialógus között. Meg tudja állapítani a cselekmény helyét és idejét. Felismeri az idézetet. Felismeri a hasonlatot, megszemélyesítést, ismétlést.

1MNY.1.2.3. Felismeri és értelmezi a tanterv által kötelezően előírányzott egyszerű szövegek konfliktushelyzeit, a hősök jellemvonásait.

MNY.1.2.4. A szépirodalmi művek tudatos, igényes olvasója. Szövegösszefüggésben értelmezi a szövegek vizuális környezetét (illusztráció, ábra; képolvasás). Tiszteli a nemzeti irodalom és kultúra hagyományait.

A NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA

A TANULÓ KISEBB SEGÍTSÉGGEL MEGVALÓSÍJTJA A KÖVETKEZŐ A TANULÁSI KIMENETELEKET :

- alkalmazza az alapvető szóbeli és írásbeli kifejezésmódot: tartalom elmondásakor, elbeszélésakor és leírásakor;
- tud vázlatot írni, szükség esetén azt megváltoztatni és tartalmilag átszerkeszteni a szöveget;
- alkalmazza az azonos és a rokon értelmű, valamint az ellentétes jelentésű szavakat;
- felismeri a mindennapi szóhasználatban a szavak, közmondások, szólások jelentését;
- a lineáris és nem lineáris szövegben megtalálja az információkat, és azok alapján következtetéseket von le
- ismeri az anyaggyűjtés módjait (megfigyelés, emlékezés, képzelet és olvasás);
- elbeszélő fogalmazást vagy leírást tud készíteni;
- képeslapot, üdvözlőlápot fogalmaz meg;
- tud magánlevelet írni és megcímezni;
- leírást készít tárgyról, növényről, állatról és személyről;
- kifejezésmódját a kommunikációs helyzetnek (formális és nem formális) megfelelően választja meg;
- helyesen tagolja a szöveget, makroszerkezeti egységekre tudja osztani
- szemléletmóddal közelít írásához).

ÉRTÉKELÉSI SZABVÁNYOK -STANDARDOK

A NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA részterületein a tanuló:

ALAPSZINT

A NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA részterületein a tanuló:

1MNY.1.3.1. Alapszintű kommunikációs kultúrával rendelkezik (törekszik kulturáltan kifejezni gondolatait, megbecsüli beszédpartnerét, odafigyel rá, tiszteletben tartja mások véleményét). Értelmes és szabatos beszédre, helyes artikulációra törekszik. Érthetően és folyékonyan olvas hangosan szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket. Képes rövid, egyszerű, nem szépirodalmi szöveg összefoglalására. Képes figyelemmel követni és megérteni egyszerűbb előadásokat (pl. színelőadás, mesemondás, szavalóverseny stb.).

1MNY.1.3.2. Egyszerű szerkezetű szóbeli vagy írásbeli szövegeket tud alkotni. Képes egyszerű szöveget alkotni szóban vagy írásban, amelyben valamely irodalmi élményét írja le, vagy egy valós, hétköznapi témát fejt ki. Képes üdvözetek (születésnap, karácsony, húsvét stb.), meghívók (évforduló, buli stb.) megírására. Rövid üzenetek írására képes (pl. hova távozott, hol van, miért késik, miért hiányzik stb.).

1MNY.1.3.3. Ismeri és használja a kibővített magyar ábécé nyomtatott és írott betűit, valamint a tanult írásjeleket. Értelmes, nyelvtanilag helyes mondatokat alkot. Írásban tudja a szöveget tagolni (cím, bekezdések) és makroszerkezeti egységekre osztani (bevezetés, tárgyalás, befejezés).

1MNY.1.3.4. Képes rövidebb, egyszerűbb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket (pl. ismeretterjesztő szövegeket) olvasni és saját szavaival elmondani. Képes az olvasási alapstratégiákat alkalmazni (pl. hangos olvasás, néma olvasás) lineáris szövegekre.

1MNY.1.3.5. Eljut az egyszerűbb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek megértéséig. Képes nyelviileg kifejtett információkat kiszűrni a szövegből. Képes az alapinformációk összehasonlítására két rövid, egyszerű szövegben. Képes kritikus hozzáállással átgondolni egy rövid, egyszerű szépirodalmi vagy nem szépirodalmi szöveget (pl. tetszik-e neki a szöveg, érdekesnek/szokatlannak találja-e, nehézséget okoz-e az olvasása stb.).

1MNY.1.3.6. Eligazodik a (z iskolai) könyvtár tér- és állományszerkezetében, ismeri a könyvtárak alapszolgáltatásait, használatuk szabályait, tud könyvet kölcsönözni. Megkülönbözteti a nyomtatott és elektronikus információforrásokat. Az információszerezés érdekében használja a tartalommutatókat. Érdeklődésének megfelelően kulturális eseményeket látogat.

JELES (4) OSZTÁLYZATOT KAP AZ A TANULÓ, AKI:

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK:

- 1) logikailag megszervezi és önállóan értelmezi az összetett tartalmi egységeket és információkat;
- 2) különböző ágazatokból származó tartalmakat és vázlatokat összekapcsol az életből való helyzetekkel;
- 3) különböző adattípust hasonlít össze és több mérce alapján egyszerre rendszerez;
- 4) álláspontot foglalt saját értelmezés és indoklás alapján;
- 5) problémát elemez, megfelelő folyamatot és eljárást választ az új problémahelyzetek megoldásában;
- 6) változatosan fejezi ki magát (szóban, írásban, vizuálisan, gyakorlati, képzőművészeti és más módon), beleértve az információs technológiák használatát, a kommunikációt az adott kontextushoz igazítja;
- 7) önállóan végez összetett munkafeladatokat szabványosított folyamatok alapján, felszerelést és szerszámokat választ a feladattal és biztonsági követelményekkel, valamint az egészség és környezet megóvásával összhangban.
- 8) megtervezi a munka ütemét, megszervezi a csoportban történő tevékenységeket, megvalósítja saját feladatait számon tartva a csoportmunka tervezett közös produktumait;
- 9) megtervezi és megszervezi a rövidtávú és hosszútávú tevékenységeket, megállapítja az elsőbbségeket és meghatározza a szükséges időt és forrásokat;
- 10) folyamatosan érdeklődést mutat ki a tanulási folyamat iránt, tekintetbe veszi az előrehaladásra vonatkozó javaslatokat és általában megvalósítja ezeket.

NYELVI ISMERETEK

A TANULÓ FŐLEG ÖNÁLLÓAN, MEGVALÓSITJA A KÖVETKEZŐ A TANULÁSI KIMENETELEKET :

- A felkiáltó, felszólító és óhajtó mondatokat felismeri a szóbeli és írott szövegekben, megfelelő módon használja őket szóban és írásban.
- Felismeri és megkülönbözteti az igeidőket és -módokat.
- Az igeidőket és igemódokat funkciójuk szerint használja beszédben és írásban.
- Az igeekötőket szerepük és írásmódjuk tekintetében megfigyeli, és helyesen, tudatosan alkalmazza őket.
- A szavakat szerkezetük és jelentésük alapján osztályozza, jelentésük szerint használja a rokon értelmű, a többjelentésű, az azonos alakú és az ellentétes jelentésű szavakat. A szóalkotás különböző módjait felismeri és alkalmazza.
- A főnév fajtáit csoportosítja, megnevezi.
- A tulajdonnevek csoportjait egymástól megkülönbözteti.
- A névutókat felismeri és használja.
- A határozott és határozatlan számnevet, illetve a számnevek fajtáit felismeri és megfelelően használja.
- A melléknév szerepét felismeri a nyelvhasználatban.
- A névmásokat (személyes, mutató, kérdő) alkalmazza a beszédben, megérti a szövegben.
- A helyesírási szabályokat alkalmazza különböző írástevékenységekben: különböző igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék esetében; felszólítást kifejező igealakok esetében; igeekötős igék esetében; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek esetében; ragos névszók esetében; névutós szerkezetek esetében; betűvel írt számnevek, a keltezés többféle formájának esetében.

A NYELVI ISMERETEK részterületein a tanuló:

KÖZÉPSZINT

Az alábbi meghatározások a tanulók mindhárom képzési területen elsajátított **középszintű** tudására/ismereteire és készségeire vonatkoznak.

A NYELVI ISMERETEK részterületein a tanuló:

1MNY.2.1.1. Csoportosítani tudja a magánhangzókat a kiejtés időtartama alapján, törekszik a helyes hangképzésre. Ismeri és alkalmazza a betűrendbe sorolás, a szótagolás és elválasztás szabályait. Fel tudja osztani a mássalhangzókat a kiejtés időtartama szerint. Helyesen írja és használja az -e kérdőszót.

1MNY.2.1.2. Felismeri és megnevezi az egyszerű szavakat és az összetett szavakat. A szófajok közül felismeri és megnevezi az ige, főnév (köznév és tulajdonnév), melléknév, számnév (tő-, sorszám- és törtszámnév), (határozott) névelők, a személyes névmás, az igeekötő és névutó általános jellemzőit. Felismeri a cselekvést és történést jelentő igéket, az igemódokat, a helyes igeragozást. Le tudja választani a toldalékokat a szótőről.

1MNY.2.1.3. Felismeri és megnevezi a mondatfajtákat a beszélő szándéka és logikai minőségük szerint. Alkalmazza a mondattanhoz kapcsolódó helyesírási tudnivalókat: a megszólítás írásmódját, a halmazott mondatrészek helyesírását, az írásjelek helyes használatát a mondatban. Képes egyszerűbb mondatok elemzésére. Mondatelemzéskor felismeri a következő mondatrészeket: állítmány, alany, tárgy, határozó (hely-, idő- és módhatározó).

1MNY.2.1.4. Jelentéstani szempontból felismeri az egyjelentésű, a többjelentésű és a rokon értelmű szavakat. Ismeri és helyesen használja a szépirodalmi művekben, tömegkommunikációs eszközökben előforduló (életkorának megfelelő) szavakat és kifejezéseket. Ismeri a leggyakrabban alkalmazott idegen szavak magyar megfelelőjét.

IRODALOM

A TANULÓ FŐLEG ÖNÁLLÓAN MEGVALÓSÍTTJA A KÖVETKEZŐ A TANULÁSI KIMENETELEKET :

- ismeri és felismeri a szöveg és a könyv részeit, szerkezeti egységeit;
- elkülöníti a lényeges és kevésbé lényeges információkat;
- felismeri a szöveg átvitt értelmét;
- felismeri a szövegben a cselekménymozzanatok összefüggéseit és az eseménymozzanatok időrendjét;
- meghatározza a szépirodalmi szövegek szereplőinek jellemét, rendszerét, egymáshoz való viszonyát;
- képes a szereplők tetteinek és magatartásformáinak értelmezésére az adott szövegre hivatkozva;
- felismeri a szövegen belüli ok-okozati összefüggéseket, előzményeket és következményeket;
- az irodalmi műben képes önállóan meglátni a problémákat;
- véleményezi a szöveghez kapcsolódó illusztráció-válogatást;
- különbséget tesz a leíró és elbeszélő közlésmód között, felismeri a párbeszédet;
- megkülönbözteti a prózát és a verset;
- felismeri a verssort, a versszakot és a rímet;
- megérti a szépirodalmi szövegekben az alakzatok szerepét (hasonlat, megszemélyesítés);
- az irodalmi műveket össze tudja hasonlítani műfajuk és témájuk alapján;
- felfedezi az irodalmi művek és más művészeti alkotások kapcsolatát;
- képes a különböző jelrendszerek segítségével megjelenített információk befogadására (pl. szöveg, táblázat, grafikon stb.);
- értelmezi az egyszerűbb nem lineáris szövegeket,
- ismeri az alapvető olvasási stratégiákat;
- meghatározza a következő népi-kisepikai műfajokat: mondóka, közmondás, találós kérdés, szöveges népi gyermekjáték.

ÉRTÉKELÉSI SZABVÁNYOK -STANDARDOK

KÖZÉPSZINT

Az **IRODALMI ISMERETEK** részterületein a tanuló:

1MNY.2.2.1. Elhelyezi a tantervben előírt kötelező irodalmi műveket az alapvető irodalmi kontextusokban (magyar irodalom/világirodalom, szóbeli/szerzői). Képes a következő szépirodalmi szövegelemek meghatározására és példákkal való illusztrálására: téma, a cselekmény helye és ideje, főszereplő, mellékszereplő stb.

1MNY.2.2.2. Az iskolai tanterv által kötelezően előírányzott irodalmi művekben a szövegrészletek, a hősök és a helyzetek alapján felismeri a műnemet (líra, epika, dráma) és a műfajt. Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: mese, állatmese, monda, elbeszélés, dal stb. Felismeri

és megnevezi a következő népi-kisepikai műfajokat: mondóka, közmondás, szólás, találós kérdés, népi gyermekjáték.

1MNY.2.2.3. Megkülönbözteti a kronológiai elbeszélésmódot. Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: meseelem, meseformula, valószínű és valószínűtlen elemek, konfliktus stb. Felismeri és megnevezi a hősök jellemét és a szereplők rendszerét, egymáshoz való viszonyát. Megnevezi a leírás formáit: személyleírás, tárgyleírás, tájleírás. Felismeri a humort a szövegekben. Felismeri a refrént, hasonlatot, ellentétet és hangutánzást. Felismeri a verssort, a versszakot és a rímet. Változatos olvasási stratégiákat alkalmaz.

A NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA

A TANULÓ FŐLEG ÖNÁLLÓAN, MEGVALÓSITJA A KÖVETKEZŐ A TANULÁSI KIMENETELEKET

- alkalmazza az alapvető szóbeli és írásbeli kifejezésmódot: tartalom elmondásakor, elbeszéléskor és leíráskor;
- tud vázlatot írni, szükség esetén azt megváltoztatni és tartalmilag átszerkeszteni a szöveget;
- alkalmazza az azonos és a rokon értelmű, valamint az ellentétes jelentésű szavakat;
- felismeri a mindennapi szóhasználatban a szavak, közmondások, szólások jelentését;
- a lineáris és nem lineáris szövegben megtalálja az információkat, és azok alapján következtetéseket von le
- ismeri az anyaggyűjtés módjait (megfigyelés, emlékezés, képzelet és olvasás);
- elbeszélő fogalmazást vagy leírást tud készíteni;
- képeslapot, üdvözlőlapot fogalmaz meg;
- tud magánlevelet írni és megcímezni;
- leírást készít tárgyról, növényről, állatról és személyről;
- kifejezésmódját a kommunikációs helyzetnek (formális és nem formális) megfelelően választja meg;
- helyesen tagolja a szöveget, makroszerkezeti egységekre tudja osztani
- szemléletmóddal közelít írásához).

ÉRTÉKELÉSI SZABVÁNYOK -STANDARDOK

A NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA részterületein a tanuló: KÖZÉPSZINT

A NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA részterületein a tanuló:

1MNY.2.3.1. Meg tudja fogalmazni véleményét, és igényes nyelvhasználatra törekedve nyilvános beszédhelyzetben képes kifejtetni gondolatait. A mondatfonetikai eszközök közül tisztában van a hangsúly, a hanglejtés és a szünet szerepével, s kifejezően olvas vagy ad elő egyszerűbb szépirodalmi szövegeket. Képes hosszabb, de egyszerű, nem szépirodalmi szöveg tömörített vagy nem tömörített összefoglalására, elmondására. Vázlatot tud készíteni. Képes figyelemmel követni és megérteni az előadásokat (pl. színielőadás, mesemondás, szavalóverseny stb.). A vitában kulturált módon vesz részt, érvel.

1MNY.2.3.2. Nehézség nélkül használja az írott betűket. A feladott témával összhangban közepesen bonyolultabb szóbeli vagy írásbeli szövegeket tud alkotni a leírás, az elbeszélés és a kifejtés eszközeit alkalmazva. Egyszerűbb irodalmi művek értelmezésekor képes írásban vagy élőszóban koherens szöveget létrehozni. Képes önálló szövegek tagolására (bevezetés, tárgyalás,

befejezés), az új bekezdések alkalmazására. Ismeri az udvarias megszólítás formáit. Közlését képes egyéni módon kezdeni és befejezni.

1MNY.2.3.3. Világos mondatokat alkot. Képes szabatos, teljes, jól formált mondatok alkotására, különféle szintaktikai szerkezetek használatára, beleértve a kevésbé bonyolult összetett mondatok alkalmazását is. Tudja a helyesírás szabályait bonyolultabb esetekben is alkalmazni. Írásban ki tudja emelni a címet és az alcímeket. Tudja javítani a szöveget, s ha szükséges, tud tervet változtatni, tartalmilag átszerkeszteni a szöveget. Képes különféle űrlapokat és formanyomtatványokat kitölteni (vezetéknev, utónév, szülők neve, születési év, születési hely, lakcím, telefon, az iskola neve, címe, osztály, tagozat), amelyekkel a mindennapi életben találkozik. Tud magánlevelet írni, s megcímezni.

1MNY.2.3.4. Különböző céllal (pl. informálódás, tanulás, önfejlesztés, esztétikai élmény átélése, szórakozás céljából) olvas hosszabb, de egyszerű szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket (pl. ismeretterjesztő szövegeket). Szélesebb körű olvasási stratégiákat alkalmaz (pl. felkutatja a lényeges információkat, a szöveget korábban szerzett ismereteihez köti, kérdéseket tesz fel, előrelátja a fejleményeket).

1MNY.2.3.5. Eljut a közepesen hosszú, de nem bonyolult szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek megértéséig. Képes egy kiszemelt kérdéskör vagy eszmei szál alakulását nyomon követni a szövegben. Képes nyelviileg kifejtett (explicit) és nem kifejtett (implicit) információkat kiszűrni a (lineáris és nem lineáris) szövegből. Képes az alapinformációk összehasonlítására két vagy több szövegben.

1MNY.2.3.6. Képes tájékozódni a különböző dokumentumtípusokban (hagyományos és elektronikus ismerethordozók), tömegkommunikációs és hálózaton elérhető forrásokban. Ismeri a szótárak használati módját. Értelmezi a pozitív kommunikációs mintákat közvetítő egyszerűbb médiaszövegeket¹: pl. blog-bejegyzések, képregényeket, animációs filmeket, videojátékokat, dalszövegeket, internetes portálok szövegeit stb. Megkülönbözteti a tényeket a véleményektől.

KITŰNŐ (5) OSZTÁLYZATOT KAP AZ A TANULÓ, AKI:

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK:

- 1) alkalmazza ismereteit,
- 2) kiválogatja, összeköti és értékeli az adatok különböző típusait és forrásait;
- 3) feltételezéseket fogalmaz meg, leellenőrzi és megindokolja a megoldásokat, álláspontokat és döntéseket;
- 4) változatosan fejezi ki magát (szóban, írásban)
- 5) önállóan végez összetett munkafeladatokat
- 6) hozzájárul a csoportmunkához ötletek kialakításával, kezdeményezi és megszervezi a szerepek és feladatok felosztását, a csoport többi tagjának véleményét méltányolja és segít feladataik megvalósításában, főként a csoportmunka folyamán történő „fennakadás” esetén, összpontosít a csoportmunka közös céljára és felelősséget vállal a produktum létrehozásában a megadott időkereteken belül;
- 7) meghatározza az elsőbbségeket és kockázatokat, és ez alapján megtervezi és megszervezi a rövidtávú és hosszútávú tevékenységeket, valamint meghatározza a szükséges időt és forrásokat;
- 8) folyamatosan érdeklődést mutat ki és felelősségteljesen irányul a tanulási folyamathoz, tekintetbe veszi az előmenetelre vonatkozó javaslatokat és megvalósítja ezeket

NYELVI ISMERETEK

A TANULÓ TELJESEN ÖNÁLLÓAN, SEGÍTSÉG NÉLKÜL MEGVALÓSÍTTJA A KÖVETKEZŐ

TANULÁSI KIMENETELEKET :

- A felkiáltó, felszólító és óhajtó mondatokat felismeri a szóbeli és írott szövegekben, megfelelő módon használja őket szóban és írásban.
- Felismeri és megkülönbözteti az igeidőket és -módokat.
- Az igeidőket és igemódokat funkciójuk szerint használja beszédben és írásban.
- Az igeekötőket szerepük és írásmódjuk tekintetében megfigyeli, és helyesen, tudatosan alkalmazza őket.
- A szavakat szerkezetük és jelentésük alapján osztályozza, jelentésük szerint használja a rokon értelmű, a többjelentésű, az azonos alakú és az ellentétes jelentésű szavakat. A szóalkotás különböző módjait felismeri és alkalmazza.
- A főnév fajtáit csoportosítja, megnevezi.
- A tulajdonnevek csoportjait egymástól megkülönbözteti.
- A névutókat felismeri és használja.
- A határozott és határozatlan számnevet, illetve a számnevek fajtáit felismeri és megfelelően használja.
- A melléknév szerepét felismeri a nyelvhasználatban.
- A névmásokat (személyes, mutató, kérdő) alkalmazza a beszédben, megérti a szövegben.
- A helyesírási szabályokat alkalmazza különböző írástevékenységekben: különböző igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék esetében; felszólítást kifejező igealakok esetében; igeekötős igék esetében; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek esetében; ragos névszók esetében; névutós szerkezetek esetében; betűvel írt számnevek, a keltezés többféle formájának esetében.

ÉRTÉKELÉSI SZABVÁNYOK -STANDARDOK

A NYELVI ISMERETEK részterületein a tanuló:

HALADÓ SZINT

Az alábbi meghatározások a tanulók mindhárom képzési területen elsajátított **haladó szintű** tudására/ismereteire és készségeire vonatkoznak

A NYELVI ISMERETEK részterületein a tanuló:

1MNY.3.1.1. Ismeri a nyelv alapvető kommunikációs szerepeit. Képes hallott szövegből kulcsszavakat, kulcsmondatokat kiemelni és értelmezni a szöveg egészét. Vázlat alapján vagy vázlat nélkül összefoglalja a hallott szöveget. Érti a következő fogalmakat: egynyelvűség, többnyelvűség. Bizonyos helyzetekben képes alkalmazni a kódváltás műveletét.

1MNY.3.1.2. Alkalmazza a vesszőt és az idézőjelet. Különbséget tesz az *ly* és a *j* használata között. Felismeri és alkalmazza a szóelemző írásmóddal kapcsolatos helyesírási szabályokat a szavakban: hangváltozások, igeidők (időjelek, módjelek). Képes az ígéről és igeekötőről tanult ismeretek használatára (személy, szám, idő, mód, ragozás).

1MNY.3.1.3. Felismeri és megnevezi az összes tanult szófaji kategóriát és alkategóriát, ismeri általános jellemzőiket. Alkalmazza a főnévvel kapcsolatos ismereteket (ragos főnevek, pl. kit? mit? kivel? mivel? hol? hová? honnan? kije? mije? kérdésekre válaszoló főnévi alakok). Használja a nagybetűt a következő esetekben: országnevek, folyók, tavak és tengerek nevei, valamint az ezek - *i* melléknévképzős alakjainak helyesírására. Ismeri a fokozott melléknevek helyesírását. Alkalmazza a szótani ismeretekhez kötődő helyesírási szabályokat (az igeekötős igék és a névszó ragozott alakjainak helyesírása; az egy és kételemű tulajdonnévből képzett melléknevek helyesírása; a tőszámnevek, a

sorszámnevek és törtszámnevek helyesírása betűkkel; a számok toldalékolása betűkkel; a keltezés helyes írásmódjai).

1MNY.3.1.4. Felismeri, megnevezi és beszédszituációban alkalmazza a mondatfajtákat a beszélő szándéka, a logikai minőség és szerkezetük szerint. Mondatelemzéskor felismeri a következő mondatrészeket: állítmány, alany, tárgy, határozó (hely-, idő- és módhatározó), jelző (minőség- és mennyiségjelző). Felismeri a halmazott mondatrészeket. Jártas a mondatelemzésben. Fel tudja vázolni a mondatok szerkezeti ábráját.

1MNY.3.1.5. Jelentéstani szempontból felismeri az egyjelentésű, a többjelentésű, a rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat. Ismeri és helyesen használja a szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben előforduló (életkorának megfelelő) szavakat, kifejezéseket, frazémákat. Ismeri és helyesen használja az olvasmányokban és a mindennapi kommunikációs helyzetekben előforduló állandósult szókapcsolatokat, szólásokat, közmondásokat. A munkafüzetében, tankönyveiben levő új, ismeretlen szavakat, kifejezéseket önállóan tudja értelmezni a szövegkörnyezet alapján.

1 Azok a műsorok, filmek, képek, honlapok, amelyeket a különböző kommunikációs eszközök (pl. a televízió, mozi, rádió, videó, fényképészet, a nyomtatott sajtó, a zenei felvételek, a számítógépes játékok, az internet stb.) hordoznak, illetve továbbítanak.

IRODALOM

A TANULÓ TELJESEN ÖNÁLLÓAN, SEGÍTSÉG NÉLKÜL MEGVALÓSITJA A KÖVETKEZŐ

TANULÁSI KIMENETELEKET :

- ismeri és felismeri a szöveg és a könyv részeit, szerkezeti egységeit;
- elkülöníti a lényeges és kevésbé lényeges információkat;
- felismeri a szöveg átvitt értelmét;
- felismeri a szövegben a cselekménymozzanatok összefüggéseit és az eseménymozzanatok időrendjét;
- meghatározza a szépirodalmi szövegek szereplőinek jellemét, rendszerét, egymáshoz való viszonyát;
- képes a szereplők tetteinek és magatartásformáinak értelmezésére az adott szövegre hivatkozva;
- felismeri a szövegen belüli ok-okozati összefüggéseket, előzményeket és következményeket;
- az irodalmi műben képes önállóan meglátni a problémákat;
- véleményezi a szöveghez kapcsolódó illusztráció-válogatást;
- különbséget tesz a leíró és elbeszélő közlésmód között, felismeri a párbeszédet;
- megkülönbözteti a prózát és a verset;
- felismeri a verssort, a versszakot és a rímet;
- megérti a szépirodalmi szövegekben az alakzatok szerepét (hasonlat, megszemélyesítés);
- az irodalmi műveket össze tudja hasonlítani műfajuk és témájuk alapján;
- felfedezi az irodalmi művek és más művészeti alkotások kapcsolatát;
- képes a különböző jelrendszerek segítségével megjelenített információk befogadására (pl. szöveg, táblázat, grafikon stb.);
- értelmezi az egyszerűbb nem lineáris szövegeket,

- ismeri az alapvető olvasási stratégiákat;
- meghatározza a következő népi-kisepikai műfajokat: mondóka, közmondás, találós kérdés, szöveges népi gyermekjáték.

ÉRTÉKELÉSI SZABVÁNYOK -STANDARDOK

Az IRODALMI ISMERETEK részterületein a tanuló:

HALADÓ SZINT

Az alábbi meghatározások a tanulók mindhárom képzési területen elsajátított **haladó szintű** tudására/ismereteire és készségeire vonatkoznak

Az IRODALMI ISMERETEK részterületein a tanuló:

1MNY.3.2.1. Önállóan értelmezi a tantervi (kötelező vagy választható), közepesen bonyolult irodalmi művek nyelvi és szerkezeti szempontjait; felfedezi, összeköti és elemezi, érvekkel támasztja alá a különböző nyelvi-stilisztikai eszközök szerepét. Az irodalmi műveket össze tudja hasonlítani műfajuk/típusuk és témájuk alapján. Felfedezi az irodalmi művek és más művészeti alkotások kapcsolatát, képes az irodalmi műveket intermediális kontextusba helyezni.

1MNY.3.2.2. Képes a szereplők tetteinek és magatartásformáinak értelmezésére az adott szövegre hivatkozva. Felismeri a szövegen belüli ok-okozati összefüggéseket, előzményeket és következményeket. Tud tanterven kívüli irodalmi műveket is ajánlani, és meg tudja indokolni javaslatát. A művészi befogadás során felfedezi az irodalom és a társművészetek kapcsolatát, képes azonosságok és különbségek megfogalmazására.

1MNY.3.2.3. A megadott szempontok alapján értékeli a saját és a másik tanulók irodalmi szövegekhez kapcsolódó írásbeli feladatait, önállóan kutatja az őt érdeklő témát, és felméri a saját előrehaladását, elemzi, értékeli, felülbírálja az irodalmi szövegekről alkotott saját és mások általi véleményt. Könyvtárba jár és önállóan választ irodalmi alkotást, képes naplót vezetni olvasmányairól. Ismeri és felismeri a szöveg és a könyv részeit, szerkezeti egységeit (cím, fejezet, szerző; tartalom, szómagyarázat). Fejleszti kreativitását és alkotási, önkifejezési készségét.

NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA

A TANULÓ TELJESEN ÖNÁLLÓAN, SEGÍTSÉG NÉLKÜL MEGVALÓSÍTTJA A KÖVETKEZŐ TANULÁSI KIMENETELEKET :

- alkalmazza az alapvető szóbeli és írásbeli kifejezőmódot: tartalom elmondásakor, elbeszéléskor és leíráskor;
- tud vázlatot írni, szükség esetén azt megváltoztatni és tartalmilag átszerkeszteni a szöveget;
- alkalmazza az azonos és a rokon értelmű, valamint az ellentétes jelentésű szavakat;
- felismeri a mindennapi szóhasználatban a szavak, közmondások, szólások jelentését;
- a lineáris és nem lineáris szövegben megtalálja az információkat, és azok alapján következtetéseket von le
- ismeri az anyaggyűjtés módjait (megfigyelés, emlékezés, képzelet és olvasás);
- elbeszélő fogalmazást vagy leírást tud készíteni;
- képeslapot, üdvözlőlapot fogalmaz meg;
- tud magánlevelet írni és megcímezni;
- leírást készít tárgyról, növényről, állatról és személyről;

- kifejezőmódját a kommunikációs helyzetnek (formális és nem formális) megfelelően választja meg;
- helyesen tagolja a szöveget, makroszerkezeti egységekre tudja osztani
- szemléletmóddal közelít írásához).

ÉRTÉKELÉSI SZABVÁNYOK -STANDARDOK **A NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA** részterületein a tanuló:

HALADÓ SZINT

Az alábbi meghatározások a tanulók mindhárom képzési területen elsajátított **haladó szintű** tudására/ismereteire és készségeire vonatkoznak

A NYELV- ÉS KOMMUNIKÁCIÓS KULTÚRA részterületein a tanuló:

1MNY.3.3.1. A mondatfonetikai eszközök közül tisztában van a hangsúly, a hanglejtés, a szünet, továbbá a hangszín-, hangmagasság- és tempóváltás, valamint a dinamika szerepével. Kifejezően olvas vagy ad elő közepesen bonyolult szépirodalmi szövegeket. Képes közepesen bonyolult, nem szépirodalmi szöveg összefoglalására, elmondására. Meghatározott műfajokban témának, kommunikációs alkalomnak megfelelő kritikus, egyéni szemléletű, nyelvi-stilisztikai szempontból példás szövegeket, beszámolót alkot. Képes kritikus hozzáállással követni az előadásokat (pl. színielőadás, mesemondás, szavalóverseny stb.), amelyek megfelelnek a korosztálynak.

1MNY.3.3.2. Ismeri az anyaggyűjtés módjait, és ezeket felhasználva egyszerűbb szóbeli és írásbeli érvelő szöveget tud alkotni. Egy irodalmi mű értelmezésekor képes írásban vagy előszóban kerekén fogalmazni. Jól osztja el az alap- és kiegészítő információkat, és példákkal támasztja alá mondanivalóját. Valós vagy képzeletbeli tapasztalatokat, szereplőket illetve eseményeket bemutató fogalmazást tud írni.

1MNY.3.3.3. Következetesen alkalmazza a helyesírási szabályokat és alapelveket, amelyeket a kötelező iskolai tanterv előírányoz. Képes olyan szövegeket létrehozni, amelyekben a téma, a kompozíció, a tartalom és a stílus megfelelnek a feladatnak, a szöveg rendeltetésének és a címzettnek (célközönségnek). Levelet ír, és különféle (a mindennapi életben sűrűn előforduló) formanyomtatványokat, űrlapokat tölt ki. Ismeri az e-dokumentumok létrehozásához szükséges szabályrendszer alapvető elemeit.

1MNY.3.3.4. Különböző céllal (pl. informálódás, tanulás, önfejlesztés, esztétikai élmény átélése, szórakozás céljából) olvas közepesen bonyolult szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket (pl. szakszövegeket, tudománynépszerűsítő ismeretterjesztő szövegeket stb.). Olvasási stratégiáit az olvasmány műfajának függvényében választja ki, s az olvasás során helyesbíti/formálja a szöveg jelentése kapcsán levont következtetéseit.

1MNY.3.3.5. Eljut a közepesen bonyolult szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek megértéséig. Képes egy kiszemelt kérdéskör vagy eszmei szál alakulását nyomon követni a szövegben. Képes nyelvtanilag kifejtett (explicit) és nem kifejtett (implicit) információkat kiszűrni a (lineáris és nem lineáris) szövegből. Képes az alapinformációk összehasonlítására két vagy több szövegben.

1MNY.3.3.6. Tudatosan gyűjt információkat különféle információ-hordozó (nyomtatott, audiovizuális, elektronikus) forrásokból iskolai feladataihoz, és képes azokat a megadott szempontok szerint rendszerezni, szelektálni (pl. portfóliót készít). Használja a különféle nyomtatott formájú és online szótárakat. Képes kritikai gondolkodás alkalmazásával elemezni a médiaszövegeket az igazságtartalom, a megbízhatóság és a minőség szempontjából. Megfigyeli és megérti a médiaüzenetet.

Az osztályzás módszerei és technikái:

- 1) az előadás és bemutató (művészeti fellépések, kutatások eredményei, jelentések, vitában való részvétel, gyakorlati munkák, versenyeken és szemléken való részvétel és más);
- 2) a munka termékei (plakátok, házi feladatok, prezentációk és más);
- 3) a csoportmunka különböző formáiban és projektekben való részvétel és tevékenykedés, beleértve az interdiszciplináris projekteket is;
- 4) az önértékelési és egykorú társak értékelési tevékenységeiben való részvétel;
- 5) a kiválasztott diákmunkák gyűjteménye – portfólió és más

Írásbeli tudásfelmérők osztályozása

A 15 percnél hosszabb írásbeli tudásfelmérők ütemezését a munkanaplóba jegyzik be, legalább négyszer a tanév alatt. Naponta legfeljebb egy tudásfelmérőt lehet tervezni, illetve legfeljebb hármat egy hét leforgása alatt.

A tanár köteles a tanulókat értesíteni az oktatási tartalmakról, amelyek felmérésére sor kerül, legkésőbb öt nappal a tudásfelmérő előtt.

Az írásbeli tudásfelmérőn kapott osztályzatot a tudásfelmérőt követő nyolc napon belül szükséges beírni a munkanaplóba.

Ha az írásbeli tudásfelmérőn részvevő tanulók több mint fele elégtelen osztályzatot kapott, az írásbeli tudásfelmérőt érvénytelenítik, és megismétlik azon tanulók számára, akik elégtelen osztályzatot kaptak, illetve elégedetlenek osztályzatukkal.

Az írásbeli tudásfelmérők értékelése:

Százalék	Osztályzat
100 - 85	Kitűnő 5
84 - 70	Jeles 4
69 - 55	Jó 3
54 - 40	Elégséges 2
39 - 0	Elégtelen 1

A tantárgy záró osztályzata

A tanuló legalább három osztályzatot kap a félév folyamán. A záró osztályzat számbeli, és a tanév eleje óta kapott valamennyi osztályzat és a tanuló előmenetelének, fejlődésének és tevékenységének, valamint a tanár pedagógiai dokumentációjában begyűjtött adatok alapján határozzák meg.

A tantárgy záró osztályzata nem lehet alacsonyabb:

- 1) kitűnő (5) osztályzatnál, ha valamennyi egyéni osztályzat átlaga legalább 4,50,
- 2) jeles (4) osztályzatnál, ha valamennyi egyéni osztályzat átlaga 3,50 és 4,49 között van,
- 3) jó (3) osztályzatnál, ha valamennyi egyéni osztályzat átlaga 2,50 és 3,49 között van,
- 4) elégséges (2) osztályzatnál, ha valamennyi egyéni osztályzat átlaga 1,50 és 2,49 között van,

A tantárgy záró osztályzata, szabály szerint, elégtelen (1), ha valamennyi egyéni osztályzat átlaga alacsonyabb 1,50-nél.